

Yerel Halkın Turizme Olan Desteği: Türkiye'deki Sakin Şehirler Üzerine Bir Araştırma¹

Local Resident's Tourism Support: A Study on Slow Cities in Turkey

Dönüş ÇİÇEK*, Yaşar SARI**

*Öğr. Gör. Dr., Anadolu Üniversitesi Yunus Emre Kampüsü Eskişehir Meslek Yüksekokulu, 26470 Tepebaşı, Eskişehir.

E-posta: dcicek@anadolu.edu.tr

ORCID: 0000-0003-3690-4442

**Prof. Dr., Osmangazi Üniversitesi, Meşelik Yerleşkesi, Turizm Fakültesi, 26480, Eskişehir.

E-posta: ysari@ogu.edu.tr

ORCID: 0000-0001-8841-4424

MAKALE BİLGİLERİ

Makale İşlem Bilgileri:

Gönderilme tarihi: 25 Şubat 2018

Düzeltilme: 11 Nisan 2018

Kabul: 26 Nisan 2018

Anahtar sözcükler: Turizm, Yerel halkın turizm desteği, Sakin şehir.

ARTICLE INFO

Article history:

Submitted: 25 February 2018

Resubmitted: 11 April 2018

Accepted: 26 April 2018

Key words: Tourism, Residents' attitudes and support, Cittaslow.

ÖZ

Bu makalede, Türkiye'deki sakın şehirlerde yerel halkın turizme ve sakın şehir hareketine yönelik algı ve tutumları ile turizme olan desteği arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmaktadır. Çalışma, sakın şehir uygulamalarındaki aksaklıkların giderilmesinde yerel halkın daha fazla destek olmasına yönelik öneriler geliştirmesi açısından önemlidir. Çalışmanın kapsamını Vize, Taraklı, Yenipazar, Gökçeada, Seferihisar ve Akyaka sakın şehirleri oluşturmaktadır. Araştırma verileri anket tekniği ile toplanmıştır. Anketler, Mart-Temmuz 2017 tarihleri arasında kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen 1143 kişiye uygulanmış, 1116 anket analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre; yerel halkın sakın şehir algısı ile turizme olan desteği; yaşam kalitesi memnuniyeti ile turizme olan desteği arasında olumlu ilişki olduğu saptanmıştır. Turizmden sağlanan kişisel fayda ile turizmin algılanan olumlu etkileri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

ABSTRACT

This article aims to investigate the relationship between the residents' perceptions and attitudes toward tourism development and tourism support. The paper is important due to bringing suggestions devoted to residents' further support in order to eliminate flaws of slow city implementations. The scope of the research includes such slow cities as: Vize, Taraklı, Yenipazar, Gökçeada, Seferihisar and Akyaka. Questionnaire method was used for data collection. Questionnaire form was conducted to 1143 respondents who were chosen with convenience sampling method between March-July 2017. 1116 forms have been analyzed. According to the survey responses, there are positive relationships between residents' perceptions of slow city and tourism support and quality of life and tourism support. There is no statistically significant relationship between personal benefits from tourism and perceived positive effects of tourism.

GİRİŞ

Bir bölgede turizmin gelişebilmesi için birçok bileşenin (altyapı, çekicilikler, vb.) birbirini desteklemesi gerekmektedir. Bu bileşenlerden biri

de yerel halkın turizmin gelişimini destekleyip desteklemediğidir (Alaeddinoğlu 2008). Yerel halkın turizme verdiği destek, turizmin gelişiminde anahtar rol olmakta, bu gelişimi olumlu veya olumsuz etkileyebilmektedir (Urry 2009: 182). Alanyazında turizm kararlarının, bölgenin ve toplumun sosyo-ekonomik koşullarına göre değil, genellikle güncel turizm eğilimlerine, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlerin tutumlarına göre şekillendiği belirtilmektedir (Hall 1994). Yerel halk turizm kararlarını alan ve

¹ Bu çalışma, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından 201725A223/2017-1546 nolu proje olarak desteklenen, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı'nda yazılan, "Bir Kalkınma Modeli Olarak Sakın Şehirlerde Yerel Halkın Turizm Desteği: Ege - Marmara Bölgesi Örneği" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

yönlendiren olmamalarına karşın, bu kararların olumsuz etkilerini en kuvvetli hisseden taraftır. Oysa turizm projelerinin sürdürülebilirliği için halkın turizme olan desteği ve bu desteğin devamlılığı yerel yönetimler, karar vericiler ve iş çevreleri için önemlidir (Dyer vd. 2007; Sharpley 2014). Çünkü bu destek, turizm stratejileri oluşturma, hizmet ve ürün geliştirme konularında önemli bilgiler sağlamaktadır. Bu durum, yerel halkın katılımının bir ön koşul olduğu sakin şehir kapsamında daha önemli olmaktadır.

Dünya Turizm Örgütü, turistlerin ilgi ve beklentilerinde değişiklikler görüldüğünü, turistlerin bunlara göre seyahat çeşitlerini ve yerlerini seçtiklerini belirtmektedir. Bu turistler için gittikleri yerlerin tarihi değerleri, doğal güzellikleri ve yerel kültürü önemli seçim unsurlarıdır (Çıtak 2016). Dolayısıyla, sakin şehirler bu yeni turist tipleri için bir cazibe merkezi haline gelmekte, sakin şehir ve turizm ilişkisi doğal olarak başlamakta, önceden turistik olma özelliği taşımayan birçok şehir, sakin şehir olduktan sonra, turizm açısından çekim noktası olmaktadır (Sezgin ve Ünüvar 2011: 134). Bu aşamada önemli olan yerel halkın bölgede turizmin gelişmesini isteyip istemediğidir. Bu gerekçe ile hazırlanan çalışmanın temel amacı, Türkiye'deki sakin şehirlerde yerel halkın turizme ve sakin şehirlere yönelik algı ve tutumları ile turizme destek olma arasındaki ilişkinin araştırılmasıdır. Türkiye'de turizm odaklı hızla çoğalan bu şehirlerde yerel halkın turizme yönelik algı ve tutumlarının öğrenilmesi, doğru turizm politikalarının uygulanması ve yerel halkın bu konuda desteğinin alınması için önemlidir. Bu araştırma sonuçlarının, Turizm Bakanlığı'nın sakin şehirlerin gelişimiyle ilgili politikalarında, sakin şehir hareketine katılmak isteyen potansiyel şehirlerin turizm planlamacılarına, sakin şehir uygulamalarının birinci derece muhatabı olan belediyelere yerel halkın turizme olan desteği konusunda ipuçları sunacağı öngörülmektedir.

Teorik Model (Arka Plan)

Alanyazında yerel halkın, turizme yönelik algı ve tutumlarını açıklamaya çalışan değişik kuramlar (Tolerasyon Yaklaşımı, Turizm Bölge-

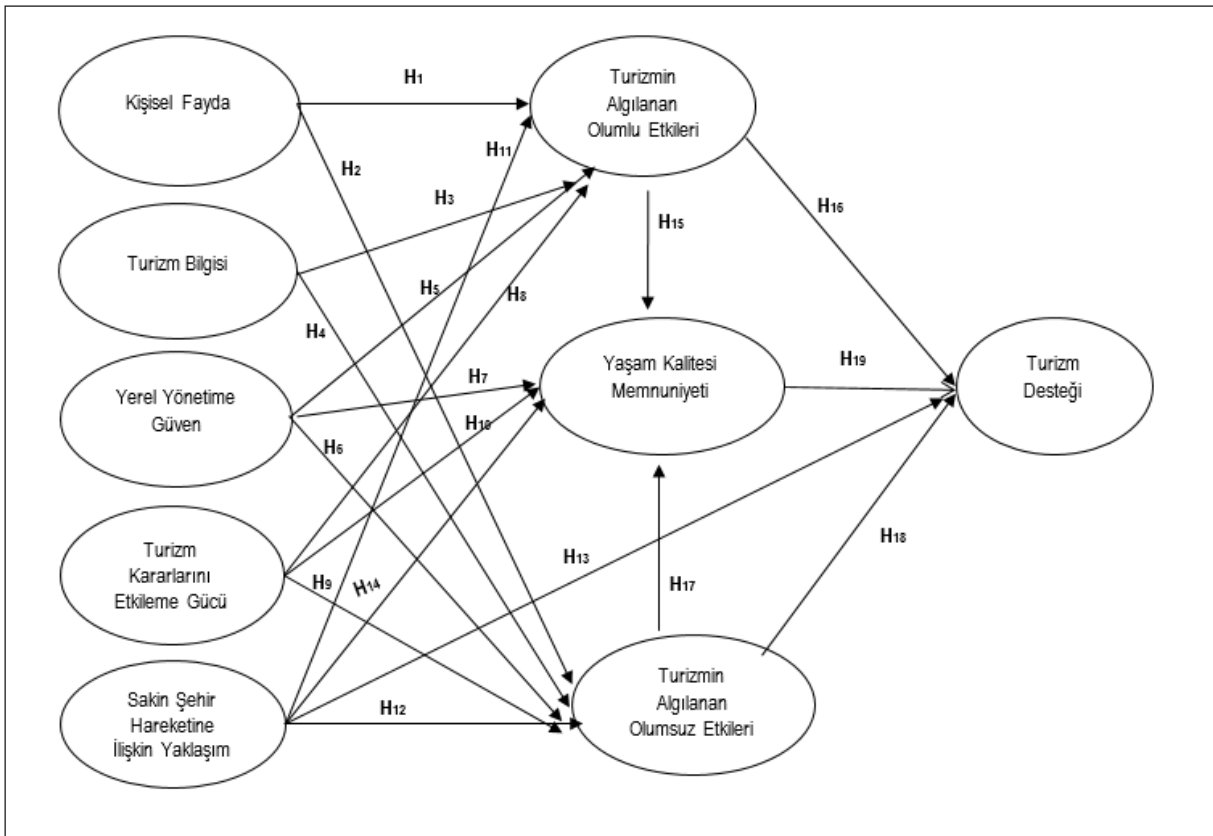
si Yaşam Döngüsü, Büyüme Makinesi, Paydaş Kuramı vb.) bulunmakla birlikte, *Sosyal Değişim Kuramı* (SDK) birçok araştırmacı tarafından kullanılan, en çok kabul gören kuramdır (Nunkoo vd. 2013). Ap (1992) SDK'yi "*bireylerin veya grupların etkileşimde bulunduğu bir durumda aralarında yaşanan kaynak değişimi*" şeklinde tanımlamaktadır. Kuramın temelini, turizmin tüm etkilerinin (ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel) farklı bileşenleri arasındaki ilişkiler oluşturmaktadır (Garcia vd. 2008). Kurama göre yerel halk, turizmin gelişiminde rolleri olduğu ölçüde turizmi desteklemekte, turizmin maliyetlerini omuzlarında hissettikleri durumlarda destek vermemektedir (Perdue vd. 1990; Ap 1992; Kuvan ve Akan 2005). Dolayısıyla, yerel halkın turizme verdiği desteğin algılanan faydayla doğru, algılanan maliyetle ters orantılı bir ilişki içinde olması beklenmektedir. Algılanan faydalar; istihdam, yerel ekonominin gelişimi, yaşam standardı ve gelir düzeyinin artması, doğal kaynakların korunması, toplum değerlerinin sürdürülmesi gibi ekonomik, sosyokültürel ve çevresel nitelik gösterebilmektedir. Algılanan maliyetler ise ürün ve hizmet fiyatlarında artış, suç oranlarında yükselme, trafik, gürültü, kültürel bozulmalar gibi konuları içerebilmektedir (Nunkoo ve Ramkissoon 2011).

Turizm yazınında özellikle yerel halkın turizme olan desteğini etkileyen faktörlere odaklanan çalışmalara her geçen gün ilgi artmakta ve birçok araştırma yapılmaktadır (Sharpley 2014). Artan ilginin nedeni ise turizmin sadece olumlu değil, yerel düzeyde olumsuz sonuçlara da yol açması şeklinde açıklanmaktadır (Ko ve Stewart 2002: 521). Bu araştırmalarda yerel halkın turizme yönelik olumlu tutumlarının turizme olan desteği kapsadığı şeklinde bir varsayım olmakla birlikte, turizme olan desteğin belirleyicilerinin birbirinden kısmen farklılaştığı görülmektedir. Bu belirleyiciler tek ve çok değişkenli faktörler olarak ele alınmakta, tek değişkenli faktörler, içsel ve dışsal olmak üzere iki boyutta incelenmektedir (Faulkner ve Tideswell 1997; Sharpley 2014). Dışsal boyut, bir bütün olarak toplum üzerinde ortak etkisi bulunan, makro düzeyde yerel halk tepkilerini etkileyen, turistik yere ait özellikleri içeren değişkenlerdir. İçsel boyut, ev sahibi toplumun değişik karakter ve yapılarla sahip olma-

sından dolayı turizmin etkilerini algılamalarının kişisel özelliklere göre değişebildiğini gösteren, turizme bağlılık, ikamet süresi, turizm bilgisi, demografik özellikler vb. kapsamaktadır (Sharp-ley 2014). Alanyazında yerel halkın turizme olan desteğini ortaya koymak ve söz konusu faktörlerin hangilerinin ne düzeyde etkili olduğunu tespit etmek amacıyla çok değişkenli çalışmalar da bulunmaktadır. Bu bağlamda, Lee (2013) turizm desteğini; topluluğa bağlılık, algılanan maliyet ve fayda, toplum katılımı değişkenleriyle ölçerken; Styliadis ve Terzidou (2014) yerel ekonomik durum, ekonomik fayda, algılanan ekonomik, sosyo – kültürel, çevresel etki değişkenleriyle ölçmüşlerdir. Dolayısıyla, sosyal değişimin tek bir kavramsal model içermediği söylenebilir. Nunkoo ve So (2015:2), SDK'nin temel değişkenleri olan, sosyal ilişkiler üzerine yapılan her türlü araştırmayla ortak çalışılması gereken güven, güç ve bilginin, yerel halkın turizme olan desteği

konusunda daha doğru tahminler üretebilmek için eşzamanlı düşünülmesi gerektiğini belirtirler. Bu açıklamalardan hareketle çalışmada yerel halkın turizme olan desteğinin ölçülmesinde; kişisel fayda, turizm bilgisi, yerel yönetime duyulan güven, turizm kararlarını etkileme gücü, turizmin algılanan olumlu ve olumsuz etkileri, yaşam kalitesinden duyulan memnuniyet değişkenleri kullanılmıştır. Çalışmanın uygulama alanının sakin şehirler olması nedeniyle modele *yerel halkın sakin şehir hareketine yönelik algısı* da bir değişken olarak eklenmiştir.

Yerel halkın turizme olan desteği ilgili alanyazındaki çalışma sonuçları incelendiğinde, sonuçların tutarlılık göstermediği söylenebilir. Bunun nedeni ise algı ve tutumların araştırmanın yapıldığı bölgeye, bölgedeki turizm çeşidine ve turizm gelişim düzeyine göre değişebilmesidir (Garcia vd. 2008: 97). Örneğin, bazı çalışmalarda turizm kararlarını etkileme gücünün fayda

Şekil 1. Araştırma Modeli

beklentileriyle doğru, maliyet beklentileriyle ters yönlü ilişkisi olduğuna işaret edilirken (Kayat 2002; Nunkoo ve Ramkissoon 2011), bazılarında gücün olumsuz etkileri algılama ile ilişkisi bulunmamıştır (Nonkoo ve So 2015). Diğer taraftan gücün turizmin etkilerini algılamada belirleyici olmadığını belirten çalışmalar da bulunmaktadır (Latkova ve Vogt 2011). Aynı şekilde kişisel fayda faktörü ile turizme olan destek arasında kuvvetli bir ilişki bulunduğunu belirten çalışmaların (Ap 1992; Korça 1996; Ko ve Stewart 2002) yanı sıra, yerel halkın turizmden kişisel fayda sağlanmasına rağmen turizme karşı olumsuz algıya sahip olduğu bulgusuna ulaşan çalışmalar da bulunmaktadır (Ekici 2013). Bu tutarsızlıkların diğer değişkenler için de geçerli olduğu söylenebilir. Araştırmanın amacı kapsamında oluşturulan araştırma ve hipotezleri Şekil 1'de verilmektedir.

YÖNTEM

Bu bölümde; veri toplama aracının hazırlanması, evren ve örneklemin belirlenmesi, verilerin analizi ile ilgili bilgilere verilmiştir.

Evren ve Örneklem

Nicel yaklaşımla hazırlanan bu çalışmada ölçme aracı olarak anket kullanılmıştır. Anket, Mart – Temmuz 2017 tarihleri arasında Seferihisar, Taraklı, Yenipazar, Akyaka, Gökçeada ve Vize bölgelerinde 18 yaş ve üstü yerel halka farklı zamanlarda uygulanmıştır. Anketin hazırlanmasında Nunkoo ve So (2015) ile Andarabi vd.'nin (2014) çalışmalarından yararlanılmıştır. Beşli Likert (1- Hiç Katılmıyorum ... 5- Tamamen Katılıyorum) şeklinde hazırlanan anketin ilk bölümünde, araştırmada ileri sürülen kuramsal yapıyı ölçen 34 önerme yer almıştır. İkinci bölüm, katılımcıların profilini öğrenmek amacıyla sorulan sorulardan oluşmaktadır. Anket çalışmasına başlamadan önce, anket sorularının güvenilirliğini test etmek için Seferihisar'da yaşayan yerel halktan 117 kişiye pilot çalışma uygulanmış, çalışma sonucunda elde edilen verilerin güvenilirliği test edilmiştir. Test sonucunda Cronbach Alpha (α) değeri 0,91 olarak bulunmuş ve ölçeğin oldukça güvenilir olduğuna karar verilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'de sakın şehirlerde yaşayan, 18 ve üzerinde yaşa sahip olan yerel halk oluşturmaktadır. Çalışma alanı zaman ve maliyet kısıtları nedeniyle Türkiye'deki sakın şehirlerin tamamını kapsayacak şekilde ele alınamamış, Ege (Seferihisar, Akyaka, Yenipazar) ve Marmara (Taraklı, Vize, Gökçeada) bölgesindeki sakın şehirlerle sınırlandırılmış, bu bölgelerde evreni temsil ettiği düşünülen örneklem seçimine başvurulmuştur. Türkiye İstatistik Kurumu 2016 verilerine göre çalışmanın uygulanacağı sakın şehirlerin 18 yaş ve üstü toplam nüfus sayısı (N) 66345'dir. Genel kabul gören olayın gerçekleşme olasılığı $p=0,5$ ve gerçekleşmeme olasılığı $q=0,5$ dikkate alındığında, 0,05 anlamlılık düzeyinde, $z = 1,96$; d (duyarlılık) = 0,03 olarak hesaplanan örneklem hacmi 1067 bulunmuştur. Hata payı, eksik kodlama gibi nedenlerle değerlendirmeye alınamayacak anketlerin olabileceği dikkate alınarak bölgelerde anket sayısı yüzde 10 arttırılmış, örneklem hacmi (n) 1171 kişi olarak hesaplanmıştır. Tabakalı örnekleme yöntemi benimsenmiş, ana kütlelin tabakalara ayrılmasında sakın şehirler değişken olarak belirlenmiştir. Her bir tabakadan seçilmesi gereken birim sayılarının hesaplanmasında orantılı dağıtım tekniği kullanılmıştır. Altı tabakaya ayrılan örnekleme kolay ulaşabilmek adına yöntem olarak kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analiz edilmesinde; ölçme aracının alt boyutlardan oluşup oluşmadığının belirlenmesi ve kapsadığı maddelerin ölçek için uygunluğunun tespit edilmesi amacıyla önce açıklayıcı, sonrasında doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Gizil değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisinin belirlenmesi için Yapısal Eşitlik Modeli'ne (YEM) başvurulmuştur. YEM, iki parçadan oluşmaktadır. Birincisi, gözlenen değişkenleri gizil değişkenlere doğrulayıcı faktör analiziyle bağlayarak uygulanan ölçüm modeli; ikincisi yapısal modeldir (Yılmaz ve Doğan 2016: 198).

Araştırma kapsamında faktör analizi uygulamadan önce verilerin analize uygunluğu test

Tablo 1. AFA Sonucunda Elde Edilen Faktör Sayıları ve Açıklanan Varyansın Yüzdesi

İfadeler	Faktörler									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
TD: Turizm Desteği										
TD1: İlçemizde turizmin gelişimini destekliyorum										,795
TD2: İlçemize daha fazla turist gelmesini destekliyorum										,777
TD3: Turistlerin ilçemize gelmelerinden dolayı gurur duyuyorum										,755
TD4: Turizm, ilçemizin ekonomik kalkınmasına yardımcı olur										,746
TD5: Turizm, ilçemiz için önemli sektörlerdendir										,669
TD6: Turizmin ilçemizdeki ekonomik rolü devam etmektedir										,633
YYG: Yerel Yönetime Güven										
YYG1: Yerel yönetimlerin turizmde doğru olanı yapacağına inanıyorum										,906
YYG2: Yerel yönetimlerin ilçemizdeki halkın ihtiyaçlarını gözeteyeceğine güveniyorum										,882
YYG3: İlçemizdeki yöneticilerin turizmde doğru kararlar alacağına güveniyorum										,865
YYG4: Yöneticilerin turizmle ilgili kararları doğru aldığına inanıyorum										,850
TB: Turizm Bilgisi										
TB1: İlçemize gelen turistler hakkında bilgim var										,817
TB2: İlçemizde turizmin nasıl geliştiği konusunda bilgim var										,804
TB3: İlçemizin turizmden nasıl etkileneceği konusunda bilgim var										,751
TB4: Turizmde yerel yönetimin görevleri konusunda bilgim var										,719
SSHY: Sakin Şehir Hareketine Yaklaşım										
SSHY1: Sakin şehir ilçemizde yerel halkın yaşam kalitesinin yükseltilmesi için iyi bir uygulamadır										,812
SSHY2: İlçemizin sakın şehir olması bölgenin kalkınması için iyi bir uygulamadır										,796
SSHY3: İlçemizin sakın şehir olmasından memnunum										,746
SSHY4: İlçemizin sakın şehir olması turist sayısının artışında etkilidir										,673
TOSE: Turizmin Algılanan Olumsuz Etkileri										
TOSE1: Turizm, çöp artışına neden olur										,889
TOSE2: Turizm, trafik sorunlarını artırır										,853
TOSE3: Turizm, çevre kirliliğini artırır										,696
TOSE4: Turizm bölgede fiyat artışına neden olur										,677
YKDM: Yaşam Kalitesinden Duyulan Memnuniyeti										
YKDM1: Hayatımdan genel olarak memnunum										,855
YKDM2: Hayatımı burada devam ettirmekten memnunum										,838
YKDM3: Hayatım, çoğu insanınkinden çok daha iyidir										,794
TOE: Turizmin Algılanan Olumlu Etkileri										
TOE1: Turizm, yerel işletmelerin açılması için daha fazla fırsatlar sunar										,740
TOE2: Turizm, doğa parklarının geliştirilmesine katkı sunar										,672
TOE3: Turizm, bölgenin alt yapı yatırımlarının gelişmesine olanak sağlar										,669
TOE4: Turizm, yerel halk için iş olanakları sağlar										,656
KF: Turizmden Sağlanan Kişisel Fayda										
KF1: Turizmden sosyal fayda sağlıyorum										,787
KF2: Turizmden kültürel fayda sağlıyorum										,714
KF3: Turizmden ekonomik fayda sağlıyorum										,674
TKEG: Turizm Kararlarını Etkileme Gücü										
TKEG1: İlçemizde turizmle ilgili alınan kararlara katkıda bulunurum										,814
TKEG2: Turizm planlamasıyla ilgili kararlara katılım fırsatım var										,774
Toplam açıklanan varyans: 72,762										

edilmiştir. Örneklem yeterliliğini ölçmek için Kaiser-Meyer Olkin (KMO) testinden, değişkenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkinin olup olmadığını belirlemek için Bartlett Küresellik Testi'nden (Bartlett's Test of Sphericity) yararlanılmıştır. KMO değeri 0,900 olarak hesaplanmış ve araştırma örnekleminin yeterli olduğu belirlenmiştir (Alpar 2011: 286). Bartlett testinin incelenmesi sonucunda değişkenler arasında anlamlı düzeyde yüksek ilişkiler (X^2 : 22527,038, SD:561, $p < 0,01$) olduğu görülmüş ve veri setinin faktör analizi için uygun olduğu kararı verilmiştir (Kalaycı 2014).

Açıklayıcı Faktör Analizi

Turizm desteğinin belirleyicilerini ve bunların alt boyutlarını oluşturmak amacıyla gerçekleştirilen Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) sonucunda (Tablo 1) ölçme aracında kullanılan 34 ifade analize dâhil edilmiş, eşkökenliliği 0,5'in üzerinde olan ifadelerin toplam varyansın yüzde 72,762'sini açıklayan ve özdeğeri birin üzerinde olan (Şencan 2005: 128) dokuz faktör elde edilmiştir. İlk faktör Turizm Desteği (TD) olarak isimlendirilmiştir. Daha sonra sırasıyla; Yerel Yönetime Güven (YYG), Turizmin Algılanan Olumlu Etkileri (TOE), Turizmin Algılanan Olumsuz Etkileri (TOSE), Turizm Bilgisi (TB), Turizm Kararlarını Etkileme Gücü (TKEG), Turizmden Sağlanan Kişisel Fayda (KF), Yaşam Kalitesinden Duyulan Memnuniyet (YKDM), Sakin Şehir Hareketine Yaklaşım (SSHY) olarak isimlendirilmiştir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Araştırma kapsamında incelenen kavramlar arası ilişkilerin YEM için uygunluğunu belirlemek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır (Tablo 2). Modelin güvenilirliği için yapı güvenilirliği (*composite reliability* – CR) değerleri dikkate alınmıştır. Bagozzi ve Yi (1988), CR değeri için 0,70 sınırını önermektedirler. Ölçüm modelinde yer alan kavramlara ait yapı güvenilirlik değerlerinin 0,82 - 0,90 aralığında olması yapı güvenilirlik koşulunun sağlandığını göstermektedir.

Ölçüm Modeli

Yakınsaklık ve ayırt edici geçerliliği değerlendirmek için ölçüm modeli, yapılar arasındaki ilişkilerin kuvvetini ve yönünü araştırmak için yapısal model incelenmiştir. Bu aşamada ölçüm modelinin tamamının uygunluğunu gösteren uyum iyiliği indekslerinin irdelenmesi gerekir. Ölçüm modelinin uyumu LISREL 8.80 kullanılarak test edilmiş, hesaplanan uyum ölçütleri yardımıyla modelin kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğu tespit edilmiştir [$X^2 / df = 4,83 < 5,00$ (West vd. 2012)]. Buna göre, Uyum İyiliği İndeksi (*Goodness of Fit Index- GFI*) = 0,90 = 0,90, Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (*Comparative Fit Index - CFI*) = 0,97 > 0,9, Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (*Root Mean Square Error of Approximation - RMSEA*) = 0,059 < 0,08 (Bagozzi ve Yi 1988), Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (*Adjusted Goodness of Fit Index- AGFI*) = 0,88 > 0,8 (Scott 1995), Normleştirilmiş Uyum İndeksi (*Normed Fit Index- NFI*) = 0,96 > 0,9 (Bentler ve Bonett 1980) olarak hesaplanmıştır.

DFA sonucunda ankette yer alan altıncı, sekizinci ve on dokuzuncu ifadelerin hata kovaryasyonları yüksek çıktığından modelden atılması uygun bulunmuş, model tekrar test edilmiştir. Araştırma modeline ait faktörler, faktörlere ait yapı geçerliliği ve açıklanan varyans değerleri, standart yükler, t değerleri, R^2 değerleri ve CA değerleri Tablo 2'de verilmiştir. Yakınsaklık geçerliliğini kontrol etmek için dikkate alınması gereken üç ölçüt bulunmaktadır. Birincisi, gizil değişkenlere ait her bir gözlenen değişkenin standart faktör yükü 0,5'ten büyük ve istatistiksel olarak anlamlı olmalıdır. İkincisi her yapı için Ortalama Açıklanan Varyans (AVE) oranı 0,5'ten yüksek olmalıdır (Fornell ve Larcker 1981). Üçüncüsü, her bir yapı için CR ve CA değerinin 0,7'den büyük olmalıdır (Hair vd. 2006). Çalışmada TOSE için AVE değeri 0,04 olarak hesaplanmıştır. Fakat bu değer kabul edilebilirdir. Çünkü CR değerinin 0,6'dan büyük olduğu durumda, AVE'nin 0,5'ten küçük olması kabul edilebilir ve yapı geçerliliği yeterlidir (Fornell ve Larcker 1981; Huang vd. 2013). Çalışmanın yakınsaklık geçerliliği kontrol edildiğinde, standart faktör yüklerinin 0,49 ile 0,74 arasında değer aldığı, CR değerinin 0,82 ve

Tablo 2. Araştırma Modeli İçin YEM Sonuçları

Faktörler / Maddeler	Std. Yük.	t-değeri	R ²	CA [*]	CR [*]	AVE [*]
Faktör TD: Turizm Desteği				0,797	0,83	0,49
TD1: Turizm, ilçemiz için önemli sektörlerdendir.	0,74	27,19	0,53			
TD2: Turizm, ilçemizin ekonomik kalkınmasına yardımcı olur.	0,52	16,36	0,28			
TD3: Turistlerin ilçemize gelmelerinden gurur duyuyorum.	0,75	23,41	0,58			
TD4: Turizmin ilçemizdeki ekonomik rolü devam etmektedir	0,7	21,47	0,48			
TD5: İlçemizde turizmin gelişimini destekliyorum.	0,77	24,01	0,61			
Faktör YYG: Yerel Yönetime Güven				0,894	0,90	0,74
YYG7: İlçemizdeki yöneticilerin turizmde doğru kararlar alacağına güveniyorum	0,82	32,16	0,67			
YYG9: Yerel yönetimlerin ilçemizdeki halkın ihtiyaçlarını gözeceğine güveniyorum	0,92	38,08	0,84			
YYG10: Yöneticilerin turizmle ilgili kararları doğru aldığına inanıyorum	0,85	33,77	0,72			
Faktör TOE: Turizmin Algılanan Olumlu Etkileri				0,835	0,84	0,58
TOE11: Turizm, yerel halk için iş olanakları sağlar	0,85	33,85	0,73			
TOE12: Turizm, yerel işletmelerin açılması için daha fazla fırsatlar sunar.	0,85	32,67	0,72			
TOE13: Turizm, bölgenin alt yapı yatırımlarının gelişmesine olanak sağlar.	0,69	25,04	0,48			
TOE14: Turizm, doğa parklarının geliştirilmesine katkı sunar.	0,61	21,21	0,37			
Faktör TOSE: Turizmin Algılanan Olumsuz Etkileri				0,878	0,88	0,66
TOSE15: Turizm, trafik sorunlarını artırır	0,81	32,30	0,66			
TOSE16: Turizm, çöp artışına neden olur	0,94	37,71	0,88			
TOSE17: Turizm, bölgede fiyat artışına neden olur	0,55	19,17	0,30			
TOSE18: Turizm, çevre kirliliğini artırır	0,89	35,94	0,80			
Faktör TB: Turizm Bilgisi				0,859	0,87	0,68
TB20: İlçemize gelen turistler hakkında bilgim var.	0,72	26,78	0,52			
TB21: İlçemizin turizmden nasıl etkileneceği konusunda bilgim var.	0,9	36,20	0,80			
TB22: Turizmde yerel yönetimin görevleri konusunda bilgim var.	0,85	33,80	0,73			
Faktör TKEG: Turizm Kararlarını Etkileme Gücü				0,819	0,82	0,70
TKEG23: İlçemizde turizmle ilgili alınan kararlara katkıda bulunurum	0,8	28,11	0,64			
TKEG24: Turizm planlamasıyla ilgili kararlara katılım fırsatım var	0,86	30,39	0,74			
Faktör KF: Turizmden Sağlanan Kişisel Fayda				0,808	0,82	0,61
KF25: Turizmden ekonomik fayda sağlıyorum	0,73	26,35	0,53			
KF26: Turizmden sosyal fayda sağlıyorum	0,87	33,72	0,77			
KF27: Turizmden kültürel fayda sağlıyorum	0,73	26,32	0,53			
Faktör YKDM: Yaşam Kalitesinden Duyulan Memnuniyet				0,866	0,87	0,69
YKDM28: Hayatımdan genel olarak memnunum	0,86	33,92	0,74			
YKDM29: Hayatımı burada devam ettirmekten memnunum	0,88	32,80	0,77			
YKDM30: Hayatım, çoğu insanınkinden çok daha iyidir	0,74	27,65	0,55			
Faktör SSHY: Sakin Şehir Hareketine Yaklaşım				0,864	0,87	0,62
SSHY31: İlçemizin sakin şehir olması turist sayısının artışında etkilidir	0,75	28,49	0,58			
SSHY32: İlçemizin sakin şehir olması bölgenin kalkınması için iyi bir uygulamadır.	0,83	31,94	0,67			
SSHY33: Sakin şehir ilçemizde yerel halkın yaşam kalitesinin yükseltilmesi için iyi bir uygulamadır	0,79	29,52	0,60			
SSHY34: İlçemizin Sakin Şehir olmasından memnunum	0,78	29,59	0,61			

*CA: Cronbach's Alpha, CR: Yapı Güvenirliği, AVE: Açıklanan Varyans

Tablo 3. Araştırma Modeli İçin YEM Sonuçları

Yapılar	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.TD	0,70								
2.YYG	0,36	0,86							
3.TOE	0,65	0,50	0,76						
4.TOSE	0,11	-0,04	0,11	0,81					
5.TB	0,51	0,12	0,41	0,24	0,82				
6.TKKG	0,34	0,34	0,35	0,11	0,50	0,83			
7.KF	0,55	0,27	0,37	0,26	0,56	0,59	0,78		
8.YKDM	0,40	0,16	0,28	0,16	0,50	0,21	0,37	0,83	
9.SSHY	0,59	0,27	0,47	0,20	0,47	0,23	0,47	0,52	0,78
AVE	0,49	0,74	0,58	0,66	0,68	0,70	0,61	0,69	0,62

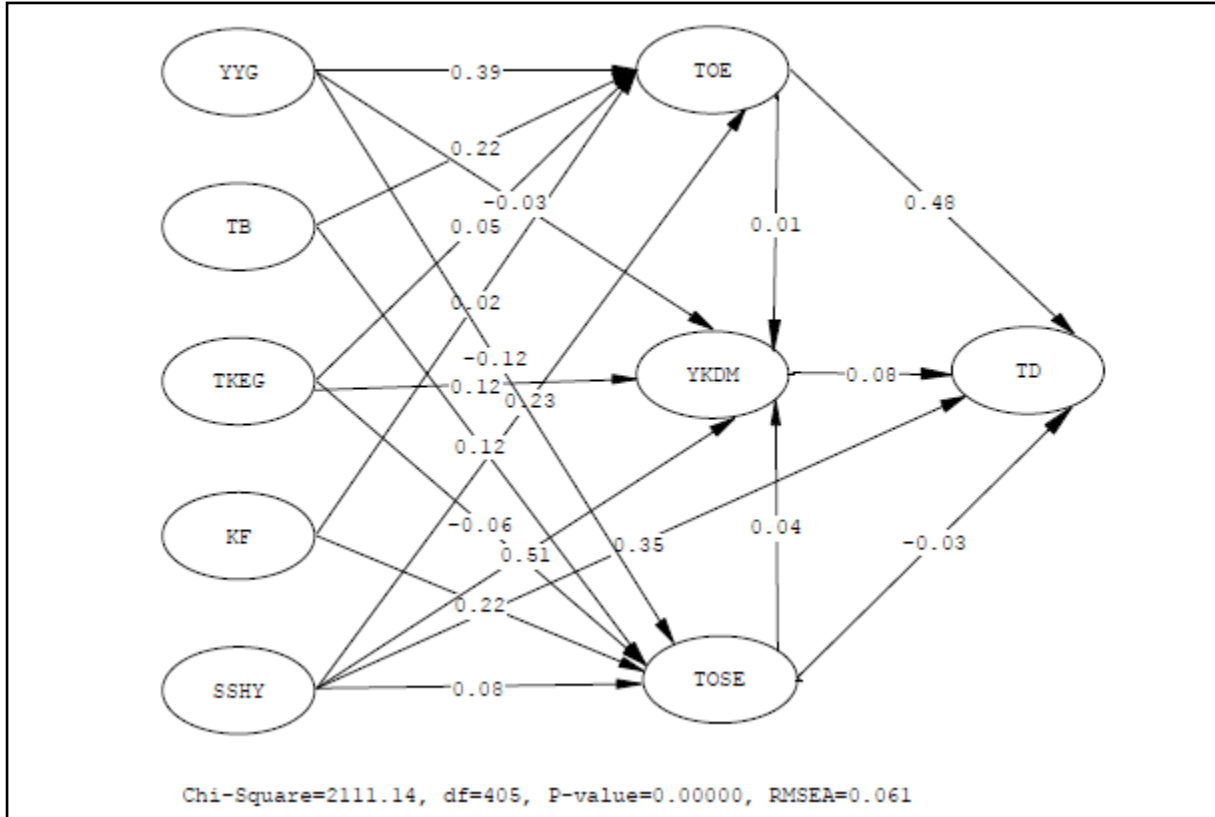
Not: Korelasyonlar arasındaki köşegen elemanlar AVE'nin kareköküdür. Tüm korelasyonlar $p < 0,01$ 'de anlamlıdır.

CA değerinin 0,79 ve üstü değerlere sahip olduğu, AVE katsayılarının tamamının 0,5'ten büyük olduğu gözlemlenmiştir. Dolayısıyla yapıların yakınsaklık geçerliliği sağlanmıştır. Ölçüm modelinin ayırt edici geçerliliğinin sağlanması için

her bir yapının AVE değerinin karekökü, o yapıyla diğer yapılar arasındaki korelasyonunun karşılaştırılması gerekir. Bu karşılaştırmalar sonucunda AVE'nin karekök değerleri daha büyük ise ayırt edici geçerlilik sağlanmış olur (Fornell ve Larcker 1981). Araştırmada karekök AVE değerleri tüm yapılar için korelasyonlarından daha büyüktür (Tablo 3). Dolayısıyla araştırmanın ayırt edici geçerliliği sağlanmıştır.

Yapısal Model

Araştırmada önerilen YEM'e ilişkin uyum iyiliği göstergelerinin; West vd. (2012), Bagozzi ve Yi (1988), Scott (1995), Bentler ve Bonett (1980) tarafından önerilen kabul edilebilir değerlerde olması modelin uygunluğunu göstermektedir. [$\chi^2/df=5,00$, GFI = 0,89 < 0,90, AGFI = 0,87 > 0,8, NFI = 0,96 > 0,9, CFI = 0,96 > 0,9, RMSEA = 0,061 < 0,08]. Önerilen YEM'e ilişkin path diyagramı ve standart yükler Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 2. Kuramsal Modele İlişkin Path Diyagramı

BULGULAR

Çalışmanın yöntem kısmında verilen modelde yer alan hipotezlerin test sonuçlarına bu bölümde yer verilmiştir. Kuramsal modelde her bir gizil değişkene ait yapısal denklemler ve açıklama oranlarına (Tablo 4) bakıldığında; H₂, H₃, H₅, H₆, H₁₀, H₁₁, H₁₃, H₁₄ ve H₁₆ hipotezlerinin yüzde 1 anlamlılık düzeyinde; H₄ ve H₁₉ hipotezlerinin yüzde 5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak desteklendiği görülmektedir. Hipotezler değerlendirildiğinde; SSHY ile YKDM arasında 0,51 birimlik olumlu ilişki bulunmaktadır (H₁₄). Alan yazındaki çalışmaları (Çakıcı vd. 2013; Çetinkaya vd. 2016) destekler nitelikte olan bu bulgu, sakin şehir hareketinin yaşam kalitesinden duyulan memnuniyeti artırdığı yönündedir ve SSHY’de bir birimlik artış YKDM üzerinde 0,51 birimlik artışı sağlamaktadır.

SDK’ye göre yerel halkın turizme verdiği desteğin algılanan faydayla doğru orantılı bir ilişki içinde olması beklenmektedir. Bu araştırma da TOE ile TD arasında istatistiksel olarak anlamlı ve olumlu 0,48 birimlik bir ilişki bulunmuştur (H₁₆). Önemli bir bulgu da YYG ile TOE arasında (H₅) 0,39 birimlik olumlu, YYG ile TOSE arasında 0,12 birimlik olumsuz ilişkinin (H₆) bulunmasıdır. Yani yerel yönetime daha fazla güvenen halk, sektörün olumlu etkilerini daha fazla hissederken güven olumsuz algılamaları azaltabilecektir. SSHY ile TD arasında 0,35 birimlik olumlu ilişki bulunması (H₁₃) sakin şehir hareketine yönelik olumlu tutum sergileyen bireylerin turizme destek verdiklerini göstermektedir.

Araştırmada H₁, H₇, H₈, H₉, H₁₂, H₁₅, H₁₇ ve H₁₈ hipotezleri değerlendirildiğinde, istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamış, hipotezlerin

Tablo 4. Hipotezlerin Kabul ve Red Durumları

Hipotezler	Standart Yükler	t-değeri	Sonuç
H1: KF → TOE	0,02	0,54 ^{AD}	Desteklenmedi
H2: KF → TOSE	0,22	4,27***	Desteklendi
H3: TB → TOE	0,22	5,36***	Desteklendi
H4: TB → TOSE	0,12	2,52**	Desteklendi
H5: YYG → TOE	0,39	11,97***	Desteklendi
H6: YYG → TOSE	-0,12	-3,27***	Desteklendi
H7: YYG → YKDM	-0,03	-0,74 ^{AD}	Desteklenmedi
H8: TKEG → TOE	0,05	1,10 ^{AD}	Desteklenmedi
H9: TKEG → TOSE	-0,06	-1,23 ^{AD}	Desteklenmedi
H10: TKEG → YKDM	0,12	3,52***	Desteklendi
H11: SSHY → TOE	0,23	5,85***	Desteklendi
H12: SSHY → TOSE	0,08	1,86 ^{AD}	Desteklenmedi
H13: SSHY → TD	0,35	8,97***	Desteklendi
H14: SSHY → YKDM	0,51	13,48***	Desteklendi
H15: TOE → YKDM	0,01	0,32 ^{AD}	Desteklenmedi
H16: TOE → TD	0,48	13,71***	Desteklendi
H17: TOSE → YKDM	0,04	1,35 ^{AD}	Desteklenmedi
H18: TOSE → TD	-0,03	-1,10 ^{AD}	Desteklenmedi
H19: YKDM → TD	0,08	2,46**	Desteklendi

$TD = 0,48*TOE - 0,029*TOSE + 0,082*YKDM + 0,35*SSHY, R^2 = 0,56$
 $TOE = 0,39*YYG + 0,22*TB + 0,048*TKEG + 0,024*KF + 0,23*SSHY, R^2 = 0,42$
 $TOSE = -0,12*YYG + 0,12*TB - 0,062*TKEG + 0,22*KF + 0,081*SSHY, R^2 = 0,10$
 $YKDM = 0,013*TOE + 0,040*TOSE - 0,027*YYG + 0,12*TKEG + 0,51*SSHY, R^2 = 0,31$

***p < 0,01 (t > 2,58), **p < 0,05 (t > 1,96), *p < 0,10 (t > 1,65), AD t-değerleri anlamlı değildir.

desteklenmediği görülmüştür. Özellikle KF ile TOE (H₁) arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmaması SDK ile çelişmektedir. Çünkü kurama göre yerel halk için önemli olan, sağladıkları hizmetler karşılığında elde ettikleri faydalardır. SDK'yi desteklemeyen bir diğer bulgu TOSE ile TD arasında (H₁₈) anlamlı bir ilişkinin bulunmamasıdır. Buna göre algılanan olumsuz etkilerin turizm desteği üzerinde bir etkisi bulunmamaktadır. Alanyazında turizm, genellikle toplulukların yaşam kalitesinden duyulan memnuniyeti artıran bir endüstri olarak görülmektedir (Kim vd. 2013). Ancak bu çalışmada TOE ile YKDM (H₁₅) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'deki sakin şehirlerin ülke genelinde farklı bölgelere yayılmış yapısı, farklı sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerinde olması ve farklı siyasi partilerce idare olunan belediyeleri kapsaması özgün ve olumlu yönleridir. Ancak bu hareket devamlılık isteyen bir harekettir ve bu devamlılıkta yerel halkın desteğinin alınması önemlidir. Bu nedenle araştırmanın amacı, sakin şehirlerde yerel halkın turizmin gelişimine ve sakin şehir hareketine yönelik algı ve tutumları ile turizme olan desteği arasındaki ilişkinin araştırılması olarak belirlenmiştir. Amaca yönelik yerel halkın turizm desteği; kişisel fayda, yerel yönetime güven, turizmin algılanan olumlu ve olumsuz etkileri, turizm bilgisi, turizm kararlarını etkileme gücü, yaşam kalitesinden duyulan memnuniyet, sakin şehir hareketine yönelik tutum değişkenleri yardımıyla yapısal bir model aracılığıyla test edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre, SDK'nin "fayda" ilkesiyle çelişen iki önemli sonuç dikkat çekicidir. Bunlardan ilki, KF ile TOE arasında bir ilişkinin bulunmamasıdır. Oysa kuramın genel kapsamında "fayda" ilkesi ön plandadır ve yerel halk için önemli olan, sağladıkları hizmetler karşılığında elde ettikleri faydalardır. Bu çalışmada, yerel halkın turizmden fayda sağladığı sürece turizmin olumlu etki algısının yüksek olacağını söylemek istatistiki açıdan olanaklı değildir. Bu durum alanyazında yer alan çalışma sonuçlarıyla çelişmektedir. İkincisi, yerel halkın turizm-

den kişisel fayda sağlamasına rağmen turizmin olumsuz etkilerinin farkında olmalarıdır. Bu bulguyu destekleyen araştırmalar olmakla birlikte (Ko ve Stewart 2002; Latkova ve Vogt 2011) iki değişken arasındaki ilişki genellikle olumsuzdur (Perdue vd. 1990; Nunkoo ve So 2015). Bu sonuç, yerel halkın eğitim düzeyi ve turizm konusunda bilgi sahibi olmalarıyla açıklanabilir. Çünkü sakin şehir olma sürecinde yerel halka çeşitli farkındalık eğitimleri verilmektedir. Bu eğitimlerle ilişkilendirilebilecek bir diğer bulgu, TB ile TOE ve TOSE arasında olumlu ilişkinin bulunmasıdır. Buna göre turizm bilgisine sahip olan yerel halkın, turizmin fayda ve maliyetlerini anlama olasılıkları daha yüksektir.

TOSE ile TD arasındaki ilişki bulunmaması sakin şehirlerde turizmin olumsuz etkilerinin yerel halk tarafından hissedilmediğini düşündürmektedir. Gürsoy vd.'nin (2002) çalışma sonucuyla benzerlik gösteren bu bulgu sakin şehir hareketinin turizmin olumsuz etkilerini azaltan ve sürdürülebilirliğe katkı sağlayan bir model olması ya da bölgelerde turizmin yeni bir endüstri olmasıyla ilişkilendirilebilir. Alanyazındaki çalışma sonuçları (Kayat 2002; Nunkoo ve Ramkissoon 2011) ile benzerlik gösteren bir bulgu da yerel yönetime güvenen yerel halkın, sektörün olumlu etkilerini daha yüksek, olumsuz etkilerini daha düşük algılamalarıdır. Bu sonuçlar yerel halk ve yerel yönetim arasındaki güvenin turizm için önemine dikkat çekmektedir. Turizm kararlarında belirli bir güce sahip olan yerel halkın, turizme karşı daha olumlu ve destekleyici tutum içerisinde olması da bu önemi vurgulamaktadır. TKEG'nin artması YKDM'nin artacağına işaret etmekte, bu güce sahip olduklarını düşünen yerel halk, YKDM'yi daha iyi bildirmektedir.

Sakin şehir hareketine yönelik olumlu tutum sergileyen bireyler, turizmin gelişimine de destek vermektedirler. Bu durum, ağırlıklı olarak tarımla uğraşan yerel halkın, özellikle kadınların, turizm aracılığıyla geleneksel ürünler üreterek gelir getiren faaliyetlere katılmalarıyla açıklanabilir. Mayer ve Knox (2006) araştırmalarında sakin şehir markasının, markaya sahip olan şehirlerde yerel halkın yaşam kalitesini yükselttiğini ve yörenin kalkınmasına destek sağlayan bir hareket olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma

modelinde yer alan yaşam kalitesinin belirleyicileri arasında, yerel halkın sakin şehir hareketine yönelik tutumları en güçlü etkiye sahiptir. Sakin şehir hareketinin yerelleşmeyi ön plana çıkararak halkın yaşam kalitesini artırma amacı dikkate alındığında bu sonuç şaşırtıcı değildir.

Gelecek çalışmalarda, bu markayı almış tüm sakin şehirlerde, yerel halk dışındaki diğer paydaşların da görüşlerinin alındığı araştırmalar yapılabilir. Ayrıca, yerel halkın turizm desteğine etki ettiği ilgili yazın tarafından vurgulanan; Topluluğa Bağlılık, Toplumsal Endişe, Yerel Yönetim Ekonomisi gibi farklı değişkenler de araştırma modeline eklenip ilişkiler incelenebilir. Belediyelerin bu şehirlerde halkın güvenini kazanması ve sakin şehir hareketinde halkın daha aktif rol alması sağlanabilir. Ayrıca, bu yörelerde fiziksel kapasite kontrolüyle bu tür kalkınma planlarının uygulanması daha doğru olacaktır.

KAYNAKÇA

- Alaeddinoğlu, F. (2008). Sivas Kentinde Halkın Turiste ve Turizmde Bakışı, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2): 1-17.
- Alpar, R. (2011). *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Andarabi, F. F., Altunöz, Ö. ve Hassan, A. (2014). Cittaslow Şehirlerde Yerel Halkın Turizmde Yaklaşımı: Seferihisar Örneği, *Eko-Gastronomi Dergisi*, 1(1): 69-86.
- Ap, J. (1992). Residents' Perceptions on Tourism Impacts, *Annals of Tourism Research*, 19 (4): 665-690.
- Bagozzi, R. P. ve Yi, Y. (1988). On The Evaluation of Structural Equation Models, *Journal of The Academy of Marketing Science*, 16 (1): 74-94.
- Bentler, P. M. ve Bonett, D. G. (1980). Significance Tests and Goodness of Fit in The Analysis of Covariance Structures, *Psychological Bulletin*, 88 (3): 588- 606.
- Çakıcı, C., Yenipınar, U. ve Benli, S. (2013). Seferihisar Halkının Yavaş (Sakin) Şehir Hareketi Uygulamalarına İlişkin Tutumları ve Algıları ile Yaşam Doyumları Üzerine Bir Araştırma, 14. *Ulusal Turizm Kongresi*. (ss.798-814). Kayseri: Erciyes Üniversitesi.
- Çetinkaya, M.Y., Serçoğlu, N. ve Uzan, H.A. (2016). Yavaş Şehir Hareketinin Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisi: Erzurum-Uzundere Halkının Tutum ve Algıları Üzerine Bir Araştırma, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (45): 1065-1073.
- Çıtak, Özgün Ş. (2016). Sakin Şehirler Hızlı Turistler, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5 (8): 2692-2706.
- Dyer, P., Gürsoy, D., Sharma, B. ve Carter, J. (2007). Structural Modeling of Resident Perceptions of Tourism and Associated Development on The Sunshine Coast, Australia, *Tourism Management*, 28 (2): 409-422.
- Ekici, R. (2013). Destinasyon Yaşam Seyri ve Yerel Halkın Turizm Gelişimine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (*Basilmamış Yüksek Lisans Tezi*). Antalya: Akdeniz Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı.
- Faulkner, B. ve Tideswell, C. (1997). A Framework for Monitoring Community Impacts of Tourism, *Journal of Sustainable Tourism*, 5 (1): 3-28.
- Fornell, C. ve Larcker, D. F. (1981). Evaluating Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error, *Journal of Marketing Research*, 18 (1): 39-50.
- Garcia, M. A. O., Verdugo, M. C. ve Ruiz, D. M. (2008). Gaining Residents' Support for Tourism and Planning, *International Journal of Tourism Research*, (10): 95-109.
- Gürsoy, D., Jurovski, C. ve Uysal, M. (2002). Resident Attitudes: A Structural Modelling Approach, *Annals of Tourism Research*, 29 (1): 79-105.
- Hall, C. M. (1994). *Tourism and Politics: Policy, Power and Place*. Chichester: John Wiley and Sons.
- Hair, J. F., Black, W., Anderson, R., Babin, B. R. ve Tahtam, R. L. (2006). *Multivariate Data Analysis with Readings*. Londra: Mcmillan Book Company.
- Huang, C.C., Wang, Y.M., Wu, T.W. ve Wang, P. A. (2013). An Empirical Analysis of the Antecedents and Performance Consequences of Using the Moodle Platform, *International Journal of Information and Education Technology*, 3 (2): 217-221.
- Kalaycı, Ş. (2014). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın.
- Kayat, K. (2002). Power, Social Exchanges and Tourism in Langkawi: Rethinking Resident Perceptions, *International Journal of Tourism Research*, 4 (3): 171-191.
- Kim, K., Uysal, M. ve Sirgy, M. J. (2013). How Does Tourism in A Community Impact The Quality of Life of Community Residents, *Tourism Management*, (36): 527-540.
- Ko, D. W. ve Stewart, W. P. (2002). A Structural Equation Model Of Residents' Attitudes for Tourism Development, *Tourism Management*, 23 (5): 521-530.
- Korça, P. (1996). Resident Attitudes Toward Tourism Impacts, *Annals of Tourism Research*, 23 (3): 695-697.
- Kuvan, Y. ve Akan, P. (2005). Residents' Attitudes Toward General and Forest-Related Impacts of Tourism: The Case of Belek, Antalya", *Tourism Management*, 26 (5): 691-706.
- Latkova, P. ve Vogt, C. A. (2011). Residents' Attitudes Toward Existing and Future Tourism Development in Rural Communities, *Journal of Travel Research*, 51 (1): 50-67.
- Lee, T. H. (2013). Influence Analysis of Community Resident Support for Sustainable Tourism Development, *Tourism Management*, (34): 37-46.
- Mayer, H. ve Knox, P. L. (2006). Slow Cities: Sustainable Places in a Fast World, *Journal of Urban Affairs*, 28 (4): 321-334.
- Nunkoo, R., Smith, S. L. ve Ramkissoon, H. (2013). Residents' Attitudes to Tourism: A Longitudinal Study of 140 Articles From 1984 to 2010, *Journal of Sustainable Tourism*, 21 (1): 5-25.

- Nunkoo, R. ve Ramkissoon, H. (2011). Residents' Satisfaction with Community Attributes and Support for Tourism, *Journal of Hospitality and Tourism Research*, 35 (2): 171-190.
- Nunkoo, R. ve So, K.K.F. (2015). Residents' Support for Tourism: Testing Alternative Structural Models, *Journal of Travel Research*, 1 (5): 1-15.
- Perdue, R. R., Long, P. T. ve Allen, L. (1990). Resident Support for Tourism Development, *Annals of Tourism Research*, 17 (4): 586-599.
- Scott, J. E. (1995). The Measurement of Information Systems Effectiveness: Evaluating a Measuring Instrument, *ACM SIGMIS Database*, 26 (1): 43-61.
- Scott, J. E. (1995). The Measurement of Information Systems Effectiveness: *Evaluating a Measuring Instrument*, <http://aisel.aisnet.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1139&context=icis1994>, Erişim tarihi: 29 Ağustos 2017.
- Sezgin, M. ve Ünüvar, Ş. (2011). *Yavaş Şehir; Sürdürülebilirlik ve Şehir Pazarlaması Ekseninde*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Sharpley, R. (2014). Host Perceptions of Tourism: A Review of The Research, *Tourism Management*, 3 (42): 37- 49.
- Stylidis, D. ve Terzidou, M. (2014). Tourism and The Economic Crisis in Kavala, Greece, *Annals of Tourism Research*, 1 (44): 210-226.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenirlik ve Geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Urry, J. (2009). *Turist Bakışı*. (Çeviren: E. Tataroğlu ve İ. Yıldız), Ankara: BilgeSu Yayıncılık.
- West, S.G., Taylor, A. ve Wu, W. (2012). Model Fit and Model Selection in Structural Equation Modeling. İçinde Rick H. Hoyle (Editör). *Handbook of Structural Equation Modeling*. (ss. 209- 231) Londra: The Guilford Press.
- Yılmaz, V. ve Doğan, M. (2016). Planlanmış Davranış Teorisi Kullanılarak Önerilen Bir Yapısal Eşitlik Modeli ile Geri Dönüşüm Davranışlarının Araştırılması, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Özel Sayısı*, 191- 205.

YAZARLAR

Dönüş ÇİÇEK:

Anadolu Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu'ndan mezun oldu (1997). Yüksek lisans derecesini Anadolu Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği dalından (2000), doktora derecesini Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Turizm İşletmeciliği dalından aldı (2017). 1998-2004 yılları arasında Balıkesir Üniversitesi'nde çalıştı. Anadolu Üniversitesi'nde çalışmaya başladı (2014). Halen Anadolu Üniversitesi Eskişehir Meslek Yüksekokulu'nda görev yapmaktadır. Temel çalışma alanları, kat hizmetleri, alternatif turizm, turizm ve kalkındır.

Yaşar SARI:

Karadeniz Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nden mezun oldu (1987). Yüksek Lisans derecesini Karadeniz Teknik Üniversitesi İktisat dalından (1995), doktora derecesini Muğla Üniversitesi İktisat dalından aldı (2003). 1993-1998 yılları arasında Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde, 1998-2009 yılları arasında Muğla Üniversitesi'nde çalıştı. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde çalışmaya başladı (2009). Halen Prof. unvanı ile Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde görev yapmaktadır. Temel çalışma alanları, ekonomi, turizm ekonomisi ve bilişim teknolojileridir.